

Yhdyskuntavaliokunnan lausunto Kauniaisten digitalisaatio-ohjelmasta vuosille 2021-2023

186/07.00.00/2018

YLKV 01.12.2020 § 125

Lisätiedot:

tietohallinnon vs. kehittämispäällikkö Tuija Gustafsson, puh 050 337 4997
hallintojohtaja Camilla Söderström, puh 050 411 0205
yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju, puh 050 304 1234
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kaupungin yleishallinto pyytää lausuntoa esityslistan **liitteenä** olevasta digitalisaatio-ohjelmasta vuosille 2021-2023 seuraavalla saatetekstillä:

Kauniaisten kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.3.2018 (§ 4) kaupunkistrategian vuosille 2018-2022. Yhtenä strategian teemana on Fiksun toiminnan, talouden ja yhteistyön Kauniainen. Teeman yksi alatavoite on Helppokäyttöiset, kaikki ikäryhmät huomioivat digipalvelut, ja konkreettisena toimenpiteenä Digitalisaatio-ohjelman laatiminen kevään 2018 aikana.

Kaupungin ensimmäisen digitalisaatio-ohjelman puitteissa saatiin 61 hanketta maaliin, 26 hanketta oli työn alla ja 3 vielä aloittamatta (tilanne 30.9.2020). Kaupungin toinen digitalisaatio-ohjelma jatkaa ensimmäisen ohjelman viitoittamaa tietä.

Kauniaisten digitalisaatio-ohjelmassa määritellään keinot, joilla kaupunki voi toteuttaa strategian viittä painopistealuetta. Ohjelmassa on pyritty huomioimaan monitasoinen kompleksisuus, joka vaikuttaa kokonaisuuteen. Vaikuttavia asioita ja reunaehtoja ovat kaupungin omien strategisten pääpainopisteiden lisäksi julkisten tietohallintojärjestelmien kehittämishankkeet, kansallinen ja EU-lainsäädäntö, EU:n digitavoitteet, Suomen digitavoitteet, nykYTEknologia sekä kaupungin tietohallinnon nykytilan asettamat rajoitteet. Kauniaisten digiloikassa huomioidaan myös kansainvälisen ICT-alan tutkimus- ja konsultointiyritys ja Gartnerin ennustamat globaalit trendit.

Liitteenä oleva Kauniaisten digitalisaatio-ohjelma vuosille 2021-2023 jatkaa kaupungin toimintakulttuurin uudistamista vastaamaan tietoyhteiskunnan tarpeita. Tämän uudistamisen edellytyksenä ja mahdollistajana on digitaalinen teknologia ja sen laajamittainen käyttö kaikilla toimialoilla.

Ohjelman toteuttaminen mahdollistaa Kauniaisten kaupungin digiloikan jatkamisen. On mahdollista, että maailman muuttuessa ja teknologioiden kehittyessä ripeää tahtia ohjelmaa joudutaan tarkentamaan tai muuttamaan jo ennen sen päättymistä.

Esitys lausunnoksi:

Kokeilukulttuuri on yhdyskuntatoimessa pitkään jatkunut, kannustava ja motivoiva tapa toimia. Kaikki saavat olla mukana ideoimassa. Kyse on pal-

jolti arjen käytännöistä, sillä monia prosesseja, kuten hankintoja, kaavoitusta tai lupakäsittelyjä ohjaa lainsäädäntö tai kaupungin päättämä oma ohjeistus, kuten investointien totutuksessa. Selvää on, että kaikessa toiminnassa on otettava huomioon tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvät kysymykset. Kaupungin tietosuojatiimissä on edustus myös yhdyskuntatoimesta. Digitaalisissa hankinnoissa tulee tehdä yhteistyötä kaupungin tietohallinnon kanssa järjestelmien yhteensopivuuden varmistamiseksi.

Tuleviin koko kaupungin tasoisii kehityskohteisiin yhdyskuntatoimi nostaa esiin toistuvaislaskujen käsittelyn automatisoinnin, joka tulisi viimein saada toimintakuntoon. Kyse on suurista laskumassoista, työajan käyttämisestä tuottavampiin tehtäviin ja tärkein käytännön asia, jonka tulisi toimia ennen uusia kehityshankkeita.

Lisäksi yhdyskuntatoimi esittää integraatiota esim. patenti- ja rekisteriviranomaisen omistaja- ja osoitetietorekisterin ja kaupungin taloushallinnan ProEconomica premiumin välille, mikä hyödyttäisi ja nopeuttaisi mm. kunnossapitolaskutusta.

Seuraavat kommentit koskevat digitalisaatio-ohjelman loppupuolella esitetyjä toimialojen kehittämistarpeita yhdyskuntatoimen osalta.

Maankäytön yhteyteen voisi alustukseksi lisätä seuraavan tekstin: "Yhdyskuntatoimessa digiloikan keskiössä on jo vuodesta 2006 alkaen kehitetty koko kaupunkia palvelevaa paikkatietojärjestelmää, johon perustuvia karttapohjaisia aineistoja myös kuntalaiset pääsevät hyödyntämään helposti kaupungin nettisivujen kautta. Erikseen mainittakoon omana työnä tekeillä oleva 3D-kaupunkimalli, joka kattaa jo lähes koko kaupungin ja jota pystytään hyödyntämään mm. kaupunkisuunnittelussa tarkasteltaessa hankkeiden vaikutuksia ympäröivään kaupunkirakenteeseen."

Ympäristötoimen yhteydessä mainitusta Hiilineutraali Grani –sivustosta voisi kertoa hieman laajemmin seuraavasti:

Kaupungille rakennetaan "Hiilineutraali Grani"-nettisivut, joiden päätarkoituksena on tiedottaa asukkaita ja muita kiinnostuneita kaupungin matkasta kohti hiilineutraaliutta vuonna 2035. Sivujen kautta voidaan seurata kaupungin resurssiviisauden tiekartassa esitettyjen toimenpiteiden ja tavoitteiden toteutusta ja vaikutuksia. Tämä lisäksi sivujen kautta tarjotaan kaupungin asukkaille käytännöllisiä työkaluja kestävämpiin elämäntapoihin (mm. Granikiihdyttämö).

Hiilineutraaliustoimenpiteiden seurantaan sekä asetettujen seurantamittarien raportointiin rakennetaan ns. Ilmastovahti-järjestelmä käyttäen kaupungin jo käytössä olevaa Sharepoint-järjestelmää (intra) sekä sen erinäisiä sovelluksia (Power App ja Bii). Kaupungin intran lisäksi kyseisiä tietoja tullaan julkaisemaan "Hiilineutraali Grani"-nettisivuilla.

Rakennusvalvonnan yhteydessä mainittu digiarkiston rakentaminen tulisi muotoilla hieman toisin, seuraavasti:

Rakennusvalvonnalla on olemassa oleva Arkistolaitoksen (nyk. Kansallisarkisto) hyväksymä sähköinen digiarkisto Lupapiste-järjestelmässä, johon kaikki vuoden 2016 jälkeen haettujen rakennuslupien materiaalit on tallennettu ja johon kaikki tällä hetkellä haetut rakennusluvut materiaaleineen tallentuvat.

Digiarkiston keskeinen jatkokehityshanke on vanhan lupamateriaalin digitointi ja digiarkiston laajentaminen ennen vuotta 2017 haettujen lupien materiaalilla. Vanhan aineiston digitointi on useamman vuoden kestävä projekti, joka on käynnistetty aineiston seulonnalla.

Tilakeskus toteaa ohjelmaluonnoksessa mainitun Enerkey -järjestelmän olevan enemmän tilakeskuksen sisäiseen käyttöön tarkoitettu työkalu, jonka näkymiä ei suoraan kannata hyödyntää intrassa tai kiinteistöjen näyttötauluissa. Sen sijaan tilakeskuksen digitalisaation kehityshankkeista voisi mainita seuraavat:

- Kiinteistövalvomon etäkäyttö toteutettu keväällä 2020
- Kiinteistövalvomon serveri uusitaan marras/joulukuussa 2020 ja samalla päivitetään PME:n ohjelmisto uusimpaan versioon (PME eli Power Monitoring Expert = reaaliaikainen mittausjärjestelmä, joita on jo mm. Sansinpellon päiväkodissa, Villa Bredassa, Kasavuoren koulukeskuksessa ja tulossa Nuorisotaloon).
- Energiankulutusten seurantaohjelman (Enerkey) ja käyttöasteen mittaushjelman (JAS) integraatio toteutettu pilottikohteeseen (kirjasto). Tilattu laajennettavaksi jäähalliin, palloiluhalliin ja uimahalliin.
- Sisäilmaolosuhdevalvontajärjestelmien pilottihankkeita toteutettu Villa Bredaan, Granhultsskolaniin ja Kasavuoren koulukeskukseen. Järjestelmällä voidaan seurata mm. CO₂-pitoisuuksia, paine-eroa, VOC-pitoisuuksia, lämpötilaa, pienhiukkasten määrää ja analysoida ovatko ne peräisin rakennuksesta vai sen käyttäjistä. Tulokset näkyvät reaaliajassa ja auttavat mahdollisten ongelmien syiden selvittämisessä. Nuorisotaloon asennetaan remontin yhteydessä kattava olosuhdevalvontajärjestelmä laadukkaana lopputuloksen varmistamiseksi ja ylläpidon tueksi. Järjestelmällä pystytään tulevaisuudessa seuraamaan myös tilojen käyttöastetta CO₂-pitoisuuksiin pohjautuen.
- Pilotoitu E-valvomoa pienellä kokeilulla, jota on tarkoitus jatkaa vuoden 2021 aikana (E-valvomo = pilvipalveluna toimiva rakennusautomaatiovalvomo, johon on mahdollista liittää mm. erilaisia analytiikkapalveluita). E-valvomoon on mahdollista lisäpalveluna ostaa tekoälyn hyödyntäminen rakennusautomaation seurannassa. Laajassa mittakaavassa tämä on vielä kohtuuttoman kallista ja vaatii päivityksiä kiinteistöissä, mutta hinnat todennäköisesti laskevat, kun käyttö yleistyy.
- Testataan Enerkey:n tekoälyn ”INES Virtuaalinen energiapäällikkö” käyttöä 12kk 10/2020 alkaen. Järjestelmä mm. analysoi ilmanvaihdon analytiikkaa ja energiankulutusta.
- Haahtela- järjestelmän huoltokirjaohje ja mallihuolto-ohjelma päivitetty.

Kiinteistöjen huolto-ohjelmien päivitys käynnissä.

Kuntatekniikan tulosalueen täydennykset otsikon Kadut ja viheralueet, liikenne ja joukkoliikenne alle:

Pilotoidaan Infrakit-ohjelmistoa katuvalaistuksen uusimisessa. Infrakit on karttapohjainen paikkatietosovellus, jonka avulla tilaaja ja urakoitsija yhdessä valvovat ja urakoitsija tekee toteumapisteitä vaihdetuista valaisimista valaisinkarttaan urakan edetessä. Ohjelman avulla tilaaja pysyy informoituina urakan etenemisestä valaisinkohtaisella tasolla. Itse valaistuksen uusimisurakassa uudet Led-valaisimet varustetaan valaisinkohtaisella ohjauksella sekä liittimin, jotka mahdollistavat tulevaisuudessa IOT-sovellusten ja sensorien käytön kaupungin tarpeisiin. Kauniaisissa on aikaisemmin pilotoitu älykästä valaistusta Gallträskin kiertävällä ulkoilureitillä (valaisinkohtainen ohjaus; kirkastuu ulkoilijoiden lähestyessä ja himmenee kun reitillä ei liikettä).

Liikkumisen (sekä kevyen että henkilöauto- ja raskaan liikenteen) seurannan ja tutkimisen saralla kuntatekniikka on hankkinut alkuvuodesta 2020 siirrettävän Viacount2 liikennelaskimen, jolla pystytään tekemään automaattisesti datankeräystä koskien liikennemääriä, suuntia ja ajoneuvoluokkia sekä yleisesti nopeudenseurantaa. Laitteen ja ohjelman avulla saadaan mm. automaattisesti laskelmia ja dataa liikenteen suunnittelun ja päätöksenteonkin tueksi. Laitteisto säästää rahaa, aikaa ja monipuolistaa kaupungin datankeruun.

Kevyen liikenteen osalta kaupunki on kokenut EcoCounter kevyenliikenteen laskimet hyväksi liikennesuunnittelun tukivälineiksi ja siksi kuntatekniikka on laajentanut näiden kiinteiden liikennelaskimien käyttöä. Kaupunki on hankkinut kaksi uutta kiinteää laskinta, aikaisemman yhden lisäksi. Laitteiston avulla pystytään seuraamaan mm. kevyen liikenteen määriä ja suuntia kaupungin alueella verkkopohjaisen sovelluksen kautta. Vastaavia laitteistoja on käytössä laajasti pk-seudulla.

Kunnossapitoyksikkö ja konevarikko sovelsivat robotiikkaa ja automaatiikkaa mm. pilotoimalla kesällä 2020 nurmialueiden hoidossa paikkatietoon pohjautuvaa robottiruohonleikkuria. Automaatiikan mahdollisuuksia hyödynnetään konekaluston uusimisen yhteydessä, esim. uuden kuorma-auton kauko-ohjaimella ohjataan ja tunnistetaan kuorman painoja ja jakaumia. Automaatiikkaa on myös mm. kunnossapitoyksikön käyttämässä katupuhdistuslaitteessa (Trombia), joka on varustettu automaattisilla tunnistimilla ja sensoreilla, jotka kertovat kuljettajalle mm. auran sijainnin, asennon ja korkeustietoja, helpottaen suuren laitteen käyttöä ja käyttöturvallisuutta.

Kunnossapitoyksikkö hyödyntää sähköistä työnohjausta ja tuntikirjausta Mobilenote-nimisellä sovelluksella. Mobiilisovelluksen avulla työmerkintöjä tehdään matkapuhelimiin vuorovaikutteisesti ja reaaliajassa - työtehtävät jaetaan ja sijoitetaan kartalle. Ohjelma toimii osaltaan myös kaupungin laskutuksen tukena, laskutettaessa kunnossapidon tekemiä ulkoisia ja sisäisiä töitä. Ohjelman ohella käytetään myös yksikön sisäistä mobiilisovelluksen Whatsapp-ryhmää nopeassa yhteydenpidossa ja työtehtävien sekä kysymysten käsittelyssä.

Kaupungin viheralueiden suunnittelussa hoitoluokat muutetaan uuden valtakunnallisen kunnossapitoluokituksen mukaisiksi. Kaupungin viheralueet viedään ja luokitellaan paikkatieto-ohjelmaan uuden Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020- järjestelmän mukaan, joka korvaa Viheralueiden hoitoluokitus- järjestelmän.

Lopuksi todettakoon, että kaikille toimialoille on nimetty digiagentit, jotka ovat mukana yleishallinnon vetämissä, koko kaupungin toimintaan liittyvissä hankkeissa. Yhdyskuntatoimessa digiagentteja on kolme, edustaen parhaalla tavalla toimialan eri tehtäviä ja näkökulmia sekä varmistamassa tiedonkulkua molempiin suuntiin. Toimialajohtaja osallistuu kaupungin ICT-johtoryhmän työskentelyyn.

YTJ:

Yhdyskuntavaliokunta merkitsee tiedoksi Kauniaisten digitalisaatio-ohjelman vuosille 2021-2023 ja antaa kaupunginhallitukselle esitystekstistä ilmenevän lausunnon asian jatkokäsittelyä ja täydennyksiä varten.

.....

Tämä asia käsiteltiin kokouksen viimeisenä asiana asian nro 10 (Kylpylän tien katusuunnitelma) jälkeen.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.